Mòdul: Improvisació pedagògica i teatral
Professor: Xema Palanca

Quan parlem d'improvisació en el teatre, sempre l'associem a una tècnica d'actuació o una font d'idees imaginatives. Però en aquest mòdul volem presentar-la com una tècnica d'investigació, d'anàlisi i de creació, amb uns potencials emotius, psicomotors, comunicatius i socialitzadors molt importants.

Per alta banda, pretenem fer d'aquest mòdul una praxi de l'aprenentatge pedagògic i artístic, un lloc que propicie l'encontre entre l'artista i el pedagog, peça essencial en l'educació artística. Per això el curs és alhora una reflexió sobre la didàctica de la improvisació, de manera que el puguen conéixer els principis que regeixen la pràctica de l'expressió dramàtica.

Aquestes tècniques d'improvisació prenen forma en un joc-espectacle: els encontres d'improvisació. En ells podem trobar, a banda dels valors propis del joc dramàtic, un instrument inestimable d'intervenció cultural i artística.

OBJECTIUS DEL PROGRAMA:

Entre els objectius més estimables podem destacar:

- Donar a conèixer l'escolta, l'acceptació i l'ajuda com principis del treball d'improvisació.
- Desenvolupar les tècniques d'improvisació atenent als seus aspectes de col·laboració i de creació artística.
- Iniciar-se en les normes i protocol dels "encontres d'improvisació", així com les seues fórmules i reglament.
- Ampliar les vies globals d'expressió i comunicació que ofereix l'activitat dramàtica (llenguatge gestual, rítmic, plàstic) mitjançant la improvisació.
- Potenciar la improvisació com eina d'expressió, de treball creatiu i d'investigació.
- Estimular l'espontaneïtat, la comunicació i la reflexió.
- Desenvolupar la capacitat d'anàlisi, d'organització, de creació i d'expressió.
- Articular activitats obertes sense discriminar per raons de sexe, edat i condició, tot reconeixent el pluralisme cultural i l'autonomia dels destinataris.
- Gaudir personal i col·lectivament de les activitats desenvolupades.

CONTINGUTS DEL PROGRAMA:

València 1718 / 1a Sessió

- ESCOLTA: Vaixell pirata / Roda de palmes.
- AJUDA: Cercle d'imatges.
- ACCEPTACIÓ: Iconografies col·lectives.
- ELEMENTS DE LA IMPROVISACIÓ DRAMÀTICA: Informació / Motor / Personatge / Situació / Energia / Temps / Espai
- INFORMACIÓ: Mirada suggestiva / Espai suggeridor.
- ENERGIA: Conflicte energètic / Parella còmica.
- MOTOR: Germinats.
- IMPROVISACIÓ DRAMÀTICA: Frase clau. Situació clau.
- REFLEXIÓ: Bloquejos.

València 1718 / 2a Sessió

- ESCOLTA: Bola de drac / Roda de palmes.
- AJUDA: Desmais.
- ACCEPTACIÓ: Ritme 7 / Quadrat rítmic.
- INFORMACIÓ: Focalització.
- ENERGIA: Canvi energètic.
- MOTOR: He de dir-te una cosa.
- IMPROVISACIÓ DRAMÁTICA: Mixta.
- REFLEXIÓ: Bases de la improvisació.

València 1718 / 3a Sessió

- ESCOLTA: Alí Babà / Roda de palmes / Isc de viatge.
- AJUDA: Concatenació de moviments.
- ACCEPTACIÓ: Jo acuse / Magnetisme.
- INFORMACIÓ: La bassa / El perseguidor / Memòria espacial.
- ENERGIA: Autoestima song / Perfecte!
- IMPROVISACIÓ DRAMÀTICA: Categories.
- REFLEXIÓ: Matx d'improvisació.
- Preparació de targetes.

València 1718 / 4a Sessió

- ESCOLTA: Consignes / Hola, què tal?
- AJUDA: Comptar.
- ACCEPTACIÓ: Diàleg de besucs / Siamesos / Frase sintagmàtica.
- PERSONATGE: Cos + acció + punt de vista.
- ENERGIA: Paravents.
- IMPROVISACIÓ DRAMÀTICA: Matx d'improvisació.
- Estratègies.
- Paradigmes.
- REFLEXIÓ: Pedagogia de la improvisació.

BASES DE LA IMPROVISACIÓ

1. MECANISMES FONAMENTALS DE LA IMPROVISACIÓ.

Hi ha tres mecanismes fonamentals per improvisar:

A) L'escolta - És el mecanisme més important en la improvisació. Suposa entendre els personatges i la situació, el que donarà sentit a la improvisació. L'escolta està determinada per la concentració i l'observació.

B) L'acceptació - Quan improvisem cal dir "si" sempre per fer avançar la improvisació. Aquest mecanisme suposa una actitud oberta i participativa per part de l'improvisador/a.

C) L'ajuda - "Ajuda'm i t'ajudaré" podria ser la màxima d'aquest mecanisme. Tan sols de la col·laboració i ajuda entre dos improvisadors pot nàixer una bona improvisació, una autèntica creació.

2. ELEMENTS DE LA IMPROVISACIÓ TEATRAL.

Per tal que la improvisació es puga valorar com una producció creativa i puguem fer ús d'ella com a eina pedagògica cal precisar els seus mecanismes. Aquests són:

A) El personatge - És el personatge qui desencadenarà tot allò que sorgirà en la improvisació.

B) La situació - És allò que envolta als personatges i que afectarà a tot el que diuen, facen o pensen. La situació és confon sovint amb el conflicte, quan la situació té tan sols interés per la resolució.

C) La tensió emotiva - La tensió emotiva entre els personatges ajuda a esclatar la improvisació. La tensió emotiva és a la improvisació el que la tercera dimensió a la imatge: li dona relleu.

D) La informació - Una improvisació necessita d'un espai, un temps, uns personatges, un conflicte, unes emocions ... Açò són informacions que l'espectador ha de rebre i que l'improvisador deu de donar.

E) El motor - En improvisació cal prendre iniciatives. Aquestes idees fan avançar la improvisació. Però és necessari saber compartir-les, acceptar-les i, quan toca, deixar les nostres per prendre d'altres millors.

3. L'ESQUEMA DRAMÀTIC IMPROVISAT.

3.1. EL PERSONATGE

Si la finalitat de la improvisació és crear des del no-res, els nostres personatges deuen ser, de manera coherent, també una autèntica creació. Així , cal rebutjar els personatges que suposen una imitació o un estereotip de persones reconegudes (polítics, presentadors de televisió, etc.). De la mateixa manera, no podem caure en l'histrionisme, la recerca de la "gracieta" o l'acudit fàcil.

3.2. EL CONFLICTE

Totes les temàtiques poden ser abordades des de la improvisació. No és el tema, sinó el tractament el que determinarà el resultat de la improvisació.

Al teatre i la improvisació, com a la literatura i el cinema, l'acció passa per tres fases:

- Presentació del conflicte.
- Desenvolupament.
- Resolució.

Qualsevol improvisació té un principi, un desenvolupament i un final. Si no es presenten aquestes tres fases apareix la confusió. Cal evitar la sobredosi. Aprendre a dosificar per arribar a les finalitats ens permetrà sorprendre i estimular el treball.

3.3. EL TEMPS

La facultat de manejar el temps del que disposem permet assegurar-nos l'èxit d'una bona improvisació: el desenvolupament adient de les fases del conflicte i el ritme intern de l'acció. Es tracta d'harmonitzar el binomi quantitat i qualitat.

3.4. L'ESPAI

Al llarg de la improvisació, l'ocupació de l'espai es converteix en primordial. Cal conèixer els recursos de l'espai escènic i així poder localitzar imaginaris que utilitzem

4. ALLÒ QUE ÉS IMPREVISIBLE.

Improvisem. Per tant, no tot es pot controlar. Eixe control suposaria la no-improvisació. Improvisar és incloure allò que és imprevisible.

Per fer pràctica aquesta idea necessitarem:

- Tindre confiança en un mateix i en el grup.
- Ser conscient del treball individual i del treball col·lectiu.
- Tindre capacitat de concentrar-se en un rol o en una situació.
- Saber fer ús de la memòria col·lectiva per progressar.
- Saber escoltar l'entorn: les persones i les accions.
- Poder utilitzar tot el potencial de la pròpia imaginació.

PEDAGOGIA DE LA IMPROVISACIÓ

1. SIS PRINCIPIS DE FREINET

1.1. PEDAGOGIA DEL TREBALL

La improvisació es desenvolupa des de la pràctica. L'alumnat ha de ser encoratjat en les seues creacions. És el millor mètode per fomentar la productivitat.

1.2. APRENENTATGE DES DE LA INVESTIGACIÓ

Improvisar és sempre assumir riscs. Per això quan s'improvisa també s'investiga. La investigació suposa acceptar nous reptes i desafiaments.

1.3. APRENENTATGE COOPERATIU

L'alumnat coopera i participa en el procés de producció i de creació.

1.4. CENTRES D'INTERÉS

El fet que s'improvisa implica que els temes naixen dels interessos de l'alumnat i la seua curiositat natural.

1.5. APRENENTATGE NATURAL

Recordem que les pràctiques en expressió dramàtica treballen des del cos, el cor, el cervell i la cultura. Es per això que el procés d'interiorització, des de la naturalitat, des de l'organicitat.

1.6. SENTIT DEMOCRÀTIC

Quan s'improvisa tothom aprén a assumir responsabilitats i pensar en a comunitat.

2. FASES DE L'ALUMNAT

2.1. Desconcert.
2.3. Confiança.
2.3. Organicitat.
2.4. Investigació.

3. AVALUACIÓ DE LA IMPROVISACIÓ

3.1. Creació / Producte.
3.2. Persona / Participant.
3.3. Procés
3.4. Context.

4. PEDAGOGIA PER MÀXIMES

4.1. PEDAGOGIA DEL TREBALL

Si escolte, n'oblide;
si veig, en recorde;
si faig, n'aprenc.
Proverbi xinés

Aquest conegut proverbi xinés il·lustra la idea que les coses s'aprenen si s'assimilen i es posen en pràctica. La improvisació i l'expressió dramàtica s'aprèn de la pràctica; la reflexió teòrica ha de ser posterior.

4.2. PEDAGOGIA DE L'EMOCIÓ

No es tracta d'emplenar els caps de coneixements sinò d'omplir el cor de motius.
Miguel Angel Santos Guerra "*La pedagogia contra Frankestein*"

L'expressió dramàtica i la improvisació són eines fonamentals per a una educació sentimental, una educació que incloga la vessant de les emocions en la formació de les persones. Més enllà del racionalisme

4.3. PEDAGOGIA DE L'AUTONOMIA

Els educadors formen els seus educands com els oceans
formen els continents: retirant-se.
Hölderlin

Respectar l'autonomia d'aprenentatge de l'alumnat és l'única formar de poder assegurar-nos el desenvolupament de la seua capacitat creativa.

4.4. PEDAGOGIA DE L'OPTIMISME

Sense optimisme podem ser bons domadors, però no bons educadors.
Fernando Savater

L'optimisme es tradueix en un llenguatge positiu, que s'uneix al principi d'acceptació i escolta, i tot junt permet la seguretat en la creació, que contràriament és el principi del risc creatiu.

4.5. PEDAGOGIA DE L'INVISIBLE

L'herba creix de nit.
William **Shakespeare**, "*Enric V*"

El treball en improvisació i en expressió dramàtica implica un canvi d'actitud i de metodologia en el treball que s'assoleix de manera intuïtiva.

4.6. PEDAGOGIA DEL FRACÀS

La diferència entre una persona intel·ligent i una nècia és que la intel·ligent aprén dels seus fracassos, mentre que la nècia mai es recupera dels seus èxits.

José Antonio Marina

La pràctica de la improvisació i de l'expressió dramàtica implica sovint el risc i el perill. Això significa que s'hi pot errar. Però és d'aquestes errades des d'on es deuen aconseguir les reflexions més interessants.

BIBLIOGRAFIA

MANTOVANI, A. i altres (2016) *Impro 90 juegos y ejercicios de improvisación teatral*. Ed. Octaedro.

ARGENTINO, Omar (2014) *Del salto al vuelo*. Ed. 1mprotour

HOMOARTÍSTICUS (Verano 2005) Monográfico*: Impro*. PROEXDRA

LAFERRIÈRE, G. (1997) *Prácticas creativas para una enseñanza dinámica,* Ciudad Real, Ed.Ñaque.

KOLDO VIO (1996) *Explorando el Match de Improvisación.*Ciudad Real, Ed. Ñaque.

TERBOLÍ (Enero 95) Monográfico*: La Improvisación.* Valencia. AVEC.

LAFERRIÈRE, G. (1993) *La improvisación pedagógica y teatral,* Bilbao, EGA.

THÉATRE-ACTION (1987) *Brisez la hielo !.* Ontario, T.A.

Otros libros dedicados a la improvisación:

HALPERN, CH.; CLOSE, D., JONSON, K. (2004) *La verdad en la comedia. Tècnicas de improvisación,* Barcelona. Ediciones Obelisco.

JOHSTONE, K (1990) *IMPRO: improvisación y el teatro,* Santiago de Chile. Cuatro Vientos Editorial.

REFERÈNCIES D'INTERNET

- www.lni.ca
- www.lpi.com.ar
- www.impromadrid.com
- www.teatroinstantaneo.com
- www.dramaction.qc.ca
- www.improplana.com_
- www.improu.es

BATERIA D'EXERCICIS

PRIMERA SESSIÓ

- VAIXELL PIRATA

El capità d'un vaixell pirata va donant ordres que els seus i les seues pirates deuen obeir:

*Pal major, proa, popa, babord, estribord (situació en la sala)
*Passar revista (fent una filera, sempre la mateix)
*Fregar coberta (acció de fregar la coberta)
*Bomba (tothom a terra)
*Abordatge (cridant la paraula "abordatge")
*Canvien els personatges (cambrers, ballarins, etc.)

- RODA DE PALMES

En rogle. Passem una pilota imaginària fent palmes: primera palmada, hem agafat la pilota; segona palmada, passem la pilota. El joc es complica afegint noves idees:

1.- Amb rebot, tornant la palmada al qui l'ha donada.
2.- Creuant el cercle dient "per tu".
3.- Dient "la deixe", la pilota queda al centre. Continua el joc qui diga "l'agarre".

- CERCLE D'IMATGES

En rogle. A es posa al centre i proposa una imatge i B la complementa. Quan la imatge a dos ja està feta, A abandona el centre, deixant el lloc a C per a què complemente amb una nova proposta la imatge de B.

- ICONOGRAFIES COL·LECTIVES

Per equips. Es numeren els participants. Per ordre aleatori i de manera acumulativa, els participants van creant una iconografia amb els seus cossos.

- MIRADA SUGGESTIVA

Amb la mirada, i sols amb ella, anem denotant allò que vegem.

- ESPAIS SUGGERIDORS

Recreem amb els nostres cossos diversos espais, que es transformaran en escenografies de les nostres històries.

- PARELLA CÒMICA

Per parelles. Es crea un diàleg en el que tan sols es poden dir paraules oposades:

* Sí/No
* Davant/Darrere
* Verd/ Roig
* 22/32

- GERMINATS

Improvisacions en parelles a partir de frases fetes d'una paraula, amb la següent estructura:

1/ En parelles.
2/ S'ha de buscar una imatge que il·lustre el sentit de la frase feta.
3/ S'hi pot deixar dir una rèplica per cadascú dels personatges.
4/ 30 segons de preparació.

5/ Les representacions es mostren seguides, sense comentaris, per agilitzar l'exercici.

Bateria de frases:

DORMIR: Dormir com un sant / Dormir com un tronc / Dormir d'un son / Dormir fort / Dormir la mona / Dormir tranquil / Dormir en la pau eterna del senyor / Dormir junts o dormir plegats

LECHE: Mala leche / Ser la leche / A toda leche / Saber la leche / Cagarse en la leche / Suerte de la leche / Cabreo de la leche / ¡Leches! / Darse una leche / Estar con la leche en los labios

DIOS: Si Dios quiere / Con la ayuda de Dios / Adiós / La de Dios es Cristo / Con Dios / Como Dios manda / Aquí no se nueve ni Dios / A la buena de Dios / La madre de Dios / ¡Dios santo! / Castigo de Dios / Dios te bendiga / Dios te oiga / Aquí no se aclara ni Dios / Gracias a Dios / En nombre de Dios / Como Dios / Por esos mundos de Dios / En las manos de Dios

RISA: Morirse de la risa / Partirse el culo / Ataque de risa / Risa floja / Risa tonta / Risa siniestra / Troncharse de la risa - Eres muy salado - Tu risa me hace libre

ANAR: Anar alerta / Anar al gra / Anar de cap / Anar-se'n del cap / Anar d'un pèl / Anar a la seua / Anar de buit / Anar de ventre / Anar fi / Anar con anell al dit /Anar a pams

- FRASE CLAU

Per parelles. Una frase coneguda per tot el grup. Un espera en mig de l'escenari; l'altre entra dient la frase. Segons la intenció, emoció o acció que es propose, el que espera contesta complementant la situació plantejada.

- SITUACIÓ CLAU

Per parelles. A està a l'escena fent una acció. B entra i, des de la proposta de A dona una informació, a la qual replica B creant el germen d'una improvisació.

SEGONA SESSIÓ

- BOLA DE DRAC

Anem passant-nos una pilota imaginària a la qual cada persona li dona un ús, una pes, un volum, etc.

- DESMAIS

Caminem per l'espai. Amb un sospir, ens desmaiem i, abans de caure a terra, la resta del grups ens agarra.

- RITME 7

Exercici de percusió corporal en 7 temps:

Peu dret / Peu esquerre / Mà dreta contra cuixa dreta / Mà esquerra contra cuixa esquerra / Mà dreta contra muscle esquerre / Mà esquerra contra muscle dret / Palmada

- QUADRAT RÍTMIC

Exercici de ritme en el qual, a partir de la disposició dels participants en un quadrat, s'evoluciona marcant el pas. Es fa alternant cadascun dels costats del quadrat. Encara que depèn del gran que siga el quadrat un esquema modele podria ser.

4 passos / tornada / 3 passos / tornada / 2 passos / tornada / 1 pas / tornada / volta / 1 pas / tornada / 2 passos / tornada / 3 passos / tornada / 4 passos

- CANVI ENERGÈTIC

1/ Dos actors/actrius proposen una mateixa acció que representa al col·lectiu.
2/ Després se'ls demana que representen la mateixa acció però amb energies diferents. Per exemple: Prendre sopa: A ho fa amb avidesa; B amb desgana.
3/ Observarem que sorgeix l'inici d'un conflicte dramàtic.

- HE DE DIR-TE UNA COSA

Per parelles. Evolució del joc de la Frase Clau, amb la següent estructura dialogada:

1.- He de dir-te una cosa.
2.- Ja la sé.
1.- Ja la saps?
2.- Sí, ja sé que ..... (informació improvisada)
1.- Sí, es que ... (creació d'una història amb les dos informacions)

- MIXTA

Proposta:
Aquest tipus d'improvisació és l'estat d'improvisació pura, ja que no habilita temps de preparació per als participants. És interessant fer la reflexió que les dificultats no vindran quan s'haja d'imitar, sinó quan s'haja de complementar. Complementar suposa aportar informacions i per a açò hem de conèixer quins són les motivacions i ressorts de la proposta del nostre company. Aquestes dificultats només es poden superar des dels principis d'escolta, acceptació i ajuda.

Procés:
En aquest exercici podem distingir tres fases diferents:
A) Dividim a tots els integrants del grup en dues fileres de parelles enfrontades. Una filera és A i l'altra B. L'espai que queda entre ambdues serà el lloc d'actuació.
B) Per ordre, el participant A de la primera parella proposa un gest i B ho imita. La proposta i la resposta és de tipus gestual, per la qual cosa no s'aconsella parlar.

C) Una vegada han passat totes les parelles, s'intercanvien els papers. Ara serà B qui propose un gest i A qui imitarà.
D) Finalitzada està primera fase, passem a una segona: A proposarà un gest o acció i B ho complementarà. En aquesta segona fase ja es pot afegir la paraula, encara que no és necessària.
I) Una vegada han passat totes les parelles, s'intercanvien de nou els rols perquè ho treballen tots els participants.
F) En la tercera fase, es dóna un títol com a tema a partir del com cada parella improvisa una situació.

Variacions:
Cal insistir que les dues primeres fases de l'exercici es desenvolupen sense comunicació verbal entre els participants. Encara que ningú dubta que parlar és molt útil, la veritat és que a voltes atrofia altres possibilitats de comunicació. En aquest tipus d'exercicis hem d'investigar-les, insistint en el procés de cerca més que en el resultat final.
En la tercera fase ens referim a una improvisació que pot incloure text o no. La nostra proposta seria realitzar-la sense text, deixant la possibilitat de parlar com una variant de l'exercici.

TERCERA SESSIÓ

- ALÍ BABÀ

Joc de derivació de gestos, més fàcil de fer que d'explicar-lo.

- ISC DE VIATGE

En rogle. El primer o primera diu "Isc de viatge i m'emporte ...." indica un objecte i el "mima". El segon o segona repeteix la frase, l'objecte del primer i en proposa altre. I així acumulativament.

- CONCATENACIÓ DE MOVIMENTS

Evolucionem d'un moviment a un altre (per exemple, de pintar en cavallet a dirigir una orquestra), de manera coordinada amb altres companys.

- JO ACUSE

Per equips. Es numeren els participants. Es desencadena l'acció de la següent manera:

1.- El primer proposa una acció que es queda fixa, dient "Jo acuse".
2.- El segon repeteix l'acció dient "Sí, jo acuse".
3.- El tercer repeteix l'acció dient " a ....." i proposa el nom a qui acusem.
4.- El quart repeteix l'acció dient " per ..." i proposa el motiu de l'acusació.
5.- Tots i totes repeteixen l'acció alhora dient "això és".

- MAGNETISME

Caminem per l'espai. Pensem en un company/a el grup. A la consigna magnetisme positiu ens acostem a la persona en què pensem. A la consigna magnetisme negatiu ens allunyem el màxim possible d'eixa persona en què pensem.

- BASSA

En una basa imaginària. El gat es desplaça per l'espai intentant desequilibrar la bassa, mentre que el ratolí reacciona equilibrant-la.

- MEMÒRIA ESPACIAL

El jugador/a 1 es desplaça per un espai determinat i fa una acció.
El jugador/a 2 repeteix allò que ha fet l'anterior i afegeix un altre desplaçament i acció.
Successivament, passen tots els jugadors/es

- AUTOESTIMA SONG

S'utilitza una cançó (que s'il·lustra amb gestos) com a estructura amb la qual s'improvisa a partir de consignes relacionades amb elements que caracteritzen a personatges.

Cançó: "Mira els arbres, mira el jardí, mira la núvols i ara mira'm a mi. Sóc guapo/a! Mira que guapo/a que sóc!

EDAT: Xiquets de 4 anys / Joves mastegant xiclet /Adults enfadats / Ancians
ACCIONS: Òpera / Hiphop / Flamenc / Heavy
EMOCIONS: Tristos / Vergonyosos / Seductors / Poregosos
SITUACIONS: Se senten sorolls / Estan pendents d'una persona que tus / S'apaga i torna la llum / Hi ha cristalls trencats en el sòl.

- PERFECTE!

Improvisació per parelles en la qual A proposa i B contesta a les seues propostes la paraula "Perfecte". La variació de propostes (ajudar al company/a) i les diferents intencions de la contestació "Perfecte" enriqueixen els resultats.

- CATEGORIES

Proposta:
Modificar una situació dramàtica valent-se de diferents categories amplia la capacitat d'adaptació alhora que obri camins a noves possibilitats.

Procés:
A) En grups de quatre persones.
B) Cadascun dels grups elaborarà i fixarà una situació dramàtica en la qual deuran participar tots els seus membres. La situació es prepararà sense diàleg.
C) Un grup mostrarà als altres el seu treball.
D) Amb l'estructura d'aqueixa improvisació, la resta dels grups preparen les seues modificacions a partir de les següents consignes.
- Amb paraules - Ralentida
- Allargant la seua durada - Cantada
I) Es representen les modificacions.
F) L'exercici es dóna per acabat quan tots els grups han exposat les seues situacions i han sigut modificades pels altres.

Variacions:
Cadascuna de les categories signifiquen una variació en si, per la qual cosa anem a enumerar aquelles que són més usuals sense menyscabar que es puguen aportar altres diferents:

Ralentida: a ritme lent.
Accelerades: a ritme ràpid.
Sense paraules: sense parlar, encara que es poden afegir sons.
Muda: sense cap tipus de so.
Llenguatge inventat: utilitzant llenguatges desconeguts.
Rimada: creant rimes i redolins.
Cantada: les intervencions orals han de ser cantades.
Dramàtica: donant un sentit dramàtic, sense humor, a la representació.
Amb objectes: donant als participants un objecte del com deuen fer ús.
Sense fronteres: sense respectar l'espai de l'escena. Poden actuar entre el públic i demanar la seua participació.
A l'estil de... : actuant a l'estil d'un tipus de llenguatge teatral concret (absurd, naturalista, teatre de la crueltat, etc.), d'un autor o actor determinat, d'un gènere cinematogràfic, etc.

QUARTA SESSIÓ

- CONSIGNES

Caminem per la sala buscant direccions. Amb un número, es van donant una sèrie de consignes (verbals o accions). Cada vegada que es repeteix el número caldrà fer la consigna.

Exemple: 1.- Fa calor.
2.- Hola, ¿estàs sola?
3.- (Fem una palmada)
4.-

- HOLA ¿QUÉ TAL?

A- (a B) Hola ¿què tal?
B- Bé
A- (a C) ¿I tu?
C- Molt bé
B- (a D) Hola ¿què tal? – i continua el joc.

- COMPTAR

Comptem sèries de números en veu alta sense un orde establert. Quan dos persones coincideixen, es torna al principi.

- DIÀLEG DE BESUGOS

En rogle. Passem al company o companya del costat una frase amb un número. Ell o ella ens contesta amb el número anterior, i indica un nou número al company o companya del seu costat, concatenant-se així el joc.

- FRASE SINTAGMÀTICA

Grups de cinc persones. Inventen una frase en què cadascuna diu un sintagma + una sisena a cor. Caminen per l'espai i la senyal, s'ajunten i la representen amb una breu coreografia.

- GRUP GEÓMATRA

Els grups formaran perímetres de figures geomètriques que es desenvolupen per l'espai. Tot seguit, s'afegeix el so i després la combinació amb altes figures.

- C+A+PV

Identifiquem els personatges amb la següent fórmula:

Personatge = Cos + Acció + Punt de vista

- PARAVENTS

Alternativament des de dos equips, ixen personatges que es creuen en una mateixa acció o espai.